

Hrad Boskovice

Boskovice, okr. Boskovice, Jihomoravský kraj

Pravěk, středověk, novověk

     0,5 km

Navigační bod: N 49°28'54.2",
E 16°39'38.10".

Přístup: Od Muzea Boskovicka (Boskovice, ulice Hradní) asi 500 m po červené značce.

Význam: Boskovický hrad představuje velmi rozsáhlý soubor fortifikací (jádro hradu, Bašta), na němž lze pozorovat neustále modernizované obranné prvky budované průběžně po celou dobu hradní existence. Hrad patří k nejvýznamnějším středověkým šlechtickým sídlům na Moravě.

Historie: Přestože k roku 1222 známe Vělena a Jimrama z Boskovic, první písemná zmínka o *hradu je až ze začátku 14. století, konkrétně z roku 1313, kdy Jan Lucemburský dobyl hrad vrácí Archleboví z Boskovic. Nevyřešenou otázkou tak zůstává, kde bylo původní sídlo. Zda na místě dnešního hradu, nebo v prostoru Bašty, odkud pocházejí nálezy keramiky ze 13. století, nebo

zda se jednalo o dvorec v blízkosti kostela Všech svatých v prostoru dnešního města. Největší majetkový vzestup Boskoviců nastal po polovině 14. století, což se odrazilo i na výstavbě hradu. Vedlo to mimo jiné i k posílení sebevědomí, což dovedlo Jana Ozora do opozice proti markraběti Joštovi. Roku 1389 byl hrad obléhán a dobyt. Jošt si jej zřejmě nějakou dobu ponechal v držení. Přinejmenším od roku 1398 do 1458 byl hrad v držení pánů z Kunštátu, pak jej Jiří z Poděbrad vrátil Boskovicům. O takřka sto let později Kryštof z Boskovic prodal hrad Šimonu Ederovi ze Štiavnice, kterému patřil dvacet let. Po tuto dobu se snažil o prosperitu nerostných surovin v blízkém okolí. Do roku 1687 byl hrad v majetku pánů ze Zástřízl. Pak hrad přešel do majetku Františka Waltra z Dietrichsteina, který na něm bydlel až do roku 1720. Úplně byl hrad opuštěn v roce 1784, kdy jej zcela nahradil a zastoupil nedaleký zámek.

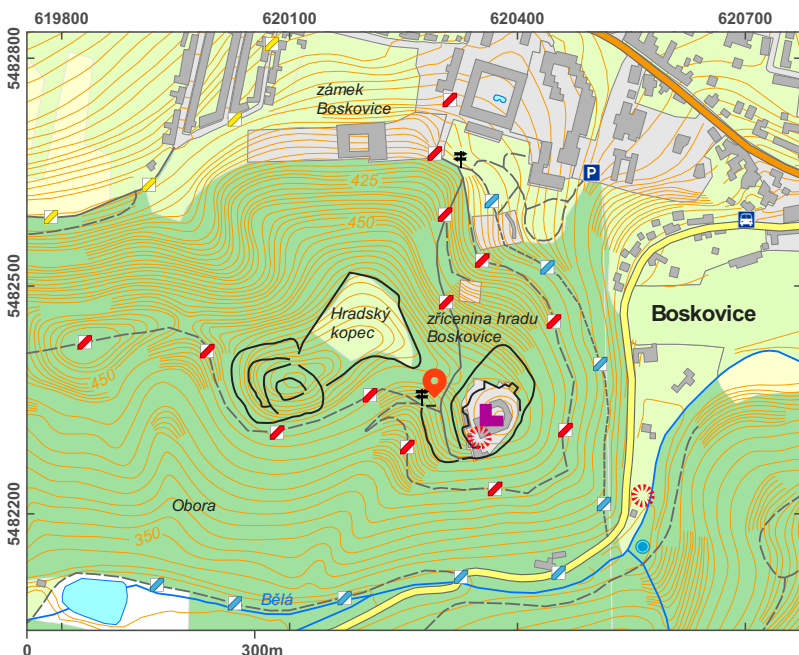
Popis: Jedná se o hradní jádro a tzv. Baštu, což je opevněná poloha západně od hradu na Zámeckém kopci (ve vzdálenosti asi 250 m). Vlastní rozsáhlá hradní zřícenina zabírá východní část Zámeckého kopce, od kterého je oddělena sedlem, jež bylo prohloubeno mohutným příkopem. Vytěžená zemina z příkopu vytvořila výraznou plošinu před vstupem do hradu. Jádro hradu bylo vystavěno na skalnatém vrcholu výběžku kopce. Okruh *hradby je k západu otočen nevýrazným břitem, v něm je obsaženo nejstarší známé těleso hradby. Na jihu a jihovýchodě se ke zdi přimykají prostory postupně budovaného paláce, který je takřka v celém rozsahu podsklepen. Původní vstup byl zřejmě na severní straně, kde bylo hradebním okruhu představeno branské stavení. Hrad s největší pravděpodobností neměl věž, typologicky tak patří k hradům s *plášťovou zdí. Hradní jádro obklopuje rozsáhlý prostor *parkánu, jenž je doplněn otevřenými baštami, které směřují především do přístupového prostoru. Na severovýchodě je pak k parkánu přiložena velká polygonální třípatrová *bašta pro palné zbraně. Na jihu byl parkán rozšířen, byl zde vystavěn branský komplex doplněný válcovou věží. Před tuto bránu bylo následně

doplněno jednoduché předbraní a posléze i obdélná budova stájí pod západním parkánem.

Na vrcholku Zámeckého kopce se nachází rozsáhlý komplex opevnění označovaný Bašta. Dějiny fortifikace mají delší historii, neboť se zde původně rozkládalo *hradiště z pozdní doby bronzové (kultura lužických popelnicových polí), využívané i v době halštatské. Relikty pravěkého *opevnění pak využilo i opevnění středověké. Na západní straně se jedná o pozůstatek obdélné zděné stavby palácového charakteru obehnané především na přístupové západní straně táhlého hřbetu příkopu a *valy. Skromnější příkop odděluje toto opevnění i od jižní části návrší. To bylo po obvodu ohrazeno dnes nevýrazným valem (v jádru zřejmě pravěkého původu) s dvojicí bašt směřující k severu, tedy k přístupové cestě k hradu. Na této straně valu také předstupuje příkop.

Vzhledem k absenci *archeologického výzkumu (v prostoru hradu byly dokumentovány jen nevelké výkopy, a to v prostoru parkánu, nikoliv ve vlastním hradním jádru) nelze jednoznačně časově zařadit jednotlivé stavební fáze hradu ani *předhradí. [dm]

Literatura: Samek 1994; Plaček 2001; Čížmář 2004; Duková 2014; Štětina 2007.

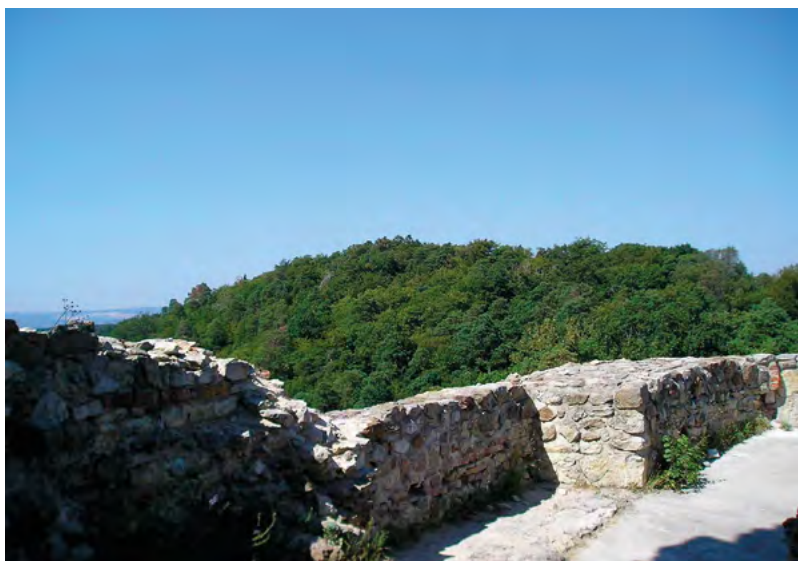

↑ Letecký pohled na hrad od jihovýchodu. Foto M. Bálek 1999

Okolí:

- (1) Krhov (BK), Malý Chlum, pravěké hradiště, rozhledna: N 49°27'4.19", E 16°35'8.70" (11 km, po červené značce do Skalice nad Svitavou, pak po zelené).
- (2) Knínice u Boskovic (BK), hradiště: N 49°32'20.06", E 16°41'59.51" (15,4 km po modré značce).

↑ Pohled na Baštu z hradu, od jihovýchodu. Foto L. Kundera 2004

↑ Pohled na Baštu s částí příkopu a valu. Foto J. Totusková 2015